

УДК 330.341.1.

Стецько А. Т., аспірант*©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького***ПРОЦЕСНІ ІННОВАЦІЇ В СКОТАРСТВІ**

В статті проаналізовано загальні тенденції обсягу виробництва молока і м'яса та виробничий потенціал галузі скотарства в Львівській області, визначено місце інноваційних процесів в економіці сільськогосподарських підприємств, висвітлено основні технологічні напрямки інноваційної діяльності господарств.

Ключові слова: м'ясо-молочне скотарство, інновації, інноваційна діяльність, агропромисловий комплекс, сільськогосподарське підприємство.

Постановка проблеми. М'ясо-молочне скотарство є однією з найважливіших підгалузей сільського господарства, яка впливає на рівень продовольчої безпеки України. Ця галузь тваринництва забезпечує населення нашої держави м'ясо-молочними продуктами харчування, які завдяки своїй високій поживній і біологічній цінності є важливими складовими повноцінного харчового раціону людини.

Проте, не зважаючи на важливу роль цієї галузі тваринництва, потрібно зазначити, що протягом останніх двох десятиліть у сільськогосподарських підприємствах усіх форм власності скорочується поголів'я великої рогатої худоби, зменшується обсяг виробництва молока та м'яса, а відтак і обсяг м'ясо-молочної продукції. Матеріально-технічна база господарств стає все більш морально застарілою, яка не відповідає сучасним вимогам. Тваринницькі підприємства не спроможні виробляти високоякісну й конкурентоспроможну продукцію. Як результат, продовольчий ринок заповнюється дешевшими продуктами тваринного походження імпортного виробництва. Галузь скотарства поступово втрачає свій потенціал.

На фоні таких негативних економічних процесів та явищ, ми вважаємо, що в основі успішного розвитку скотарства має лежати інноваційний підхід до ведення господарської діяльності в цьому напрямку. Саме за допомогою інновацій сільськогосподарські підприємства зможуть вирішити ряд виробничих та технологічних проблем, покласти в основу свого розвитку таку модель аграрної економіки, яка б, у решті-решт, сприяла становленню галузі м'ясо-молочного скотарства в Україні, розвиток якої у великій мірі забезпечить продовольчу безпеку нашої держави.

Аналіз останніх досліджень. Питання інноваційної діяльності в сфері АПК на сьогоднішній час є досить актуальними. У своїх працях їх висвітлюють

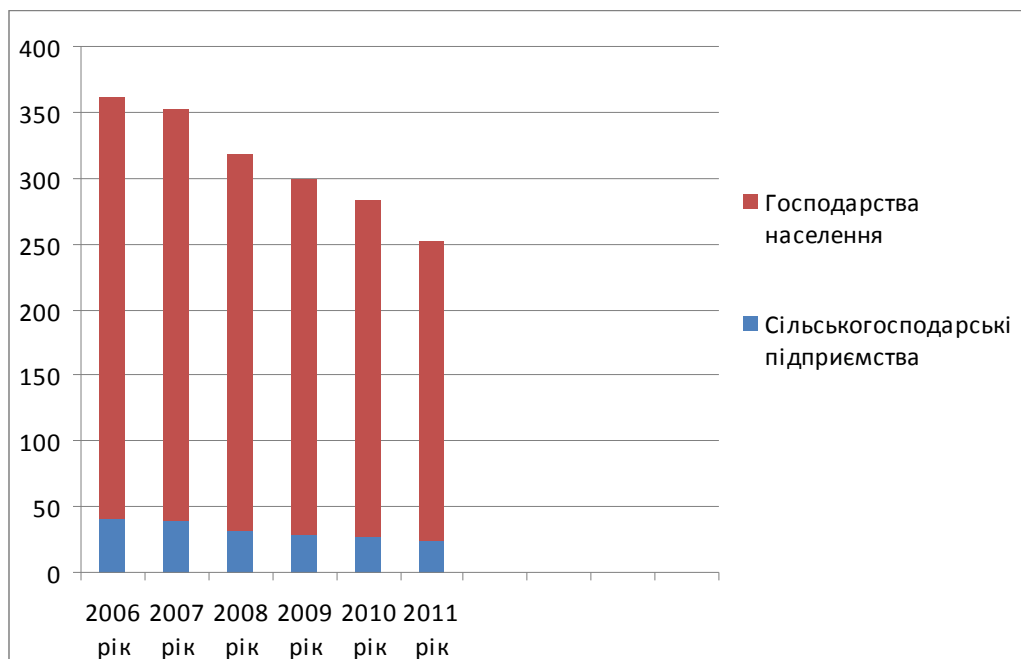
* Науковий керівник – д.е.н., професор Музика П.М.

© Стецько А.Т., 2012

провідні науковці України, зокрема: П.М. Музика, П.С. Березівський, О.І. Дацій, В.В. Липчук, О.В. Крисальний, М.К. Пархомець, І.Г. Костирко, О.І. Амоша, М.Я. Дем'яненко та інші. По при таку активність, проблема розвитку інноваційних процесів в сільськогосподарських підприємствах все ще потребує додаткового вивчення і вдосконалення.

Мета статті: зробити аналіз загальних тенденцій обсягу виробництва молока і м'яса та виробничого потенціалу галузі скотарства в Львівській області, визначити місце інноваційних процесів в економіці сільськогосподарських підприємств, відобразити основні технологічні напрями інноваційної діяльності господарств.

Виклад основного матеріалу. Найбільш важливою проблемою галузі скотарства у Львівській області є зменшення кількості поголів'я тварин (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка змін чисельності поголів'я ВРХ у Львівській області в усіх категоріях господарств протягом 2006-2011 рр., тис. голів.

Джерело: [1, с.56-57, 67-68]

Якщо у 2006 році в усіх категоріях господарств налічувалося 362 тис. 669 голів ВРХ, то у 2011 році цей показник зменшився на 30,5 % до рівня 251 тис. 918 голів. В свою чергу в сільськогосподарських підприємствах чисельність тварин зменшилася на 40,5 % і становила в 2011 році 24 тис. 167 голів.

Зрозуміло, що із таким негативним зменшенням поголів'я худоби скорочується і обсяг виробництва молока та м'яса. Проаналізуємо у таблиці 1 обсяги виробництва продукції скотарства протягом останніх кількох років.

Як бачимо з даних таблиці 1, валовий надій молока у 2010 році в порівнянні з 2005 роком скоротився майже на 30 % як у господарствах населення, так і в сільськогосподарських підприємствах. Зменшується і обсяг виробництва м'яса яловичини в області. Розглянули ми в таблиці, також, показники середнього надою молока на одну корову та середньодобового приросту тварин у сільськогосподарських підприємствах. Дані господарств населення за цими показниками ми не брали до уваги, оскільки саме сільськогосподарські підприємства є більш динамічними і гнучкими до застосування різного роду інновацій. За вищевказаними обома показниками ми спостерігаємо деяке збільшення їхнього рівня. Проте це збільшення не є значним і далеко не відповідає економічним показникам ведення тваринництва високо розвинутих держав світу. Так, середньорічний надій на одну корову в США, Ізраїлі, Нідерландах становить 6000-8000 літрів молока [2, с.19], а середньодобовий приріст худоби - 1100-1300 грам.

Таблиця 1

Аналіз обсягів виробництва продукції скотарства у Львівській області*

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2010 р. до 2006 р., %
Валовий надій молока, т	930375	892349	813374	731307	682502	656185	70,5
в т. ч.: в господарствах населення	899196	863517	789099	707627	657765	633251	70,4
в підприємствах с/г	31179	28832	24275	23680	24737	22934	73,6
Виробництво м'яса ВРХ, т	68490	68511	68342	63830	60146	54934	80,2
в т. ч.: в господарствах населення	64684	65027	63579	60357	56456	51026	78,9
в підприємствах с/г	3806	3484	4763	3473	3690	3908	102,7
Надій молока на одну корову у с/г підприємствах, кг	2753	2605	2297	2655	3111	2930	106,4
Середньодобовий приріст ВРХ у с/г підприємствах, г	358	363	393	443	482	468	130,7

*Джерело: [1, с.86, 88, 94-95, 112-114].

Отже, ми проаналізували загальні тенденції обсягу виробництва молока і м'яса та виробничий потенціал галузі скотарства в Львівській області. Наведені

результати свідчать про те, що подальший розвиток скотарства неможливий без впровадження у виробничий процес інновацій.

Основними технологічними напрямками інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств м'ясо-молочного напрямку мають бути:

- 1) використання нових високопродуктивних порід тварин;
- 2) застосування сучасного устаткування для тваринницьких ферм;
- 3) впровадження новітніх підходів ветеринарної санітарії і гігієни для оптимізації умов утримання худоби, поліпшення якісних характеристик молока і м'яса та біобезпечності виробництва;
- 4) використання науково-обґрунтованих раціонів годівлі тварин та інші.

Погоджуємося з думкою вчених-економістів [3 с.103; 4; 5], що впровадження інновацій у аграрних підприємствах має ряд особливостей, головними з яких є: наявність живих організмів, залежність від природо-кліматичних зон, підвищена ризикованість. Також слід відзначити, що інноваційний процес в сільському господарстві порівняно з іншими галузями характеризується тривалішими строками розробки й апробації новаций. Так, результати наукових досягнень у селекції порід тварин дають максимальну віддачу через 20-30 років від початку фінансування кожного окремого напрямку наукової роботи [6, с.5, 7].

Основна проблема реалізації інноваційної стратегії підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств полягає в тому, що темпи розвитку і структура сектора аграрних досліджень і розробок не повною мірою відповідають потребам сільського господарства і постійно зростаючому попиту на передові технології з боку окремих сегментів підприємницького сектора. У той же час запропоновані наукові результати не знаходять застосування з причини незбалансованості інноваційної системи, а також унаслідок загальної низької сприйнятливості до інновацій підприємницького сектора, невисокої його прибутковості [7].

Запровадження вище окреслених інновацій в аграрних підприємствах стане можливим тільки за умови активної участі держави у запровадженні прямих і непрямих методів регулювання інноваційної діяльності та розробки комплексної програми інноваційного розвитку галузі скотарства.

Висновки. Галузь скотарства у Львівській області перебуває у глибокій кризі, що пов'язано з переходом сільськогосподарських підприємств на інші форми власності, неефективними, технологічно застарілими методами ведення господарства та непослідовністю дій у процесі реформування аграрного сектору економіки.

Подальший розвиток сільськогосподарських підприємств галузі скотарства повинен бути орієнтований на застосування у виробничий процес новітніх досягнень науки і техніки. Це забезпечить зростання як поголів'я худоби так і їхньої продуктивності, зміцнить конкурентні позиції виробників молока та м'яса, і, в той же час сприятиме економічному розвитку національної економіки, підвищенню рівня якості життя населення.

Література

1. Тваринництво Львівщини: статистичний збірник / Гол. управл. стат. у Львівській обл. – Львів, 2011 р.- 136 с.
2. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: навч. посіб. / Т.В. Підпала. – Миколаїв: Видавничий відділ МДАУ, 2007. – 369 с.
3. Giovanni Federico Feeding the world – an economic history 1800-2000 / Giovanni Federico, 2005. – 338 p.
4. Лаврук В.В. Інноваційний продукт у сільському господарстві як результат інноваційного процесу [Електронний ресурс] / В.В. Лаврук // Ефективна економіка. – 2010. - № 5. - Режим доступу до журналу <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=218>
5. Янковська О.І. Особливості інновацій в сільському господарстві [Електронний ресурс] / О.І. Янковська // Економіка. Управління. Інновації. - 2010. - № 2 (4). - Режим доступу до журналу www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10yaoiicg.pdf
6. Міщенко І.М. Інноваційна діяльність у сільському господарстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / І.М. Міщенко. – К, 2005. – 23 с.
7. Світличин І.І. Місце інноваційних процесів на сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / І.І. Світличин // Економіка. Управління. Інновації. - 2010. - № 2 (4). - Режим доступу до журналу http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10siipsp.pdf

Summary**Stetsko A.T.**

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj*

INNOVATION PROCESS IN CATTLE FARMING

In this article are analyzed the general trends in milk and meat production, the manufacturing potential of livestock industry in Lviv region, determined the place of innovation processes in the economy of agricultural enterprises, covered the main directions of technological innovation enterprises.

Рецензент – д.е.н., професор Шульський М.Г.